

CITATELJI! Prosim, poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaš narod vseč. V teh časih splošnega cen, potrebuje skupaj. Skupaj je list Vaš imeti narod.

1116 E. 72nd St.
Eraam Gorske
12.30 AM Ko.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.
Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1875.

NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 6, 1944 — ČETRTEK, 6. JANUARJA, 1944

VOLUME LII. LETNIK LII.

VELIKA ZMAGA V UKRAJINI

Rusi zavzeli Berdicev

Maršal Josip Stalin je včeraj zjutraj v posebnem dnevnom povelju naznanil zavzetje Berdicevja, velikega nemškega prevoznega središča v jugozapadni Ukrajini. — Silni boji za velevažno mesto so se bili pet dni.

Po ure pozneje pa je drugo poročilo naznanielo splošno napredovanje severno od Novega, kjer je bilo osvobojejih 90 obljudjenih krajev. V Ukrajini pa je bilo poleg Berdicevja osvobojenih 60 obljudjenih krajev.

Nebo nad Moskvo je sijalo v rdečih, modrih, zelenih in belih plamenih, ki jih je zanetilo 224 topov, katerih vsaki je ob eni ponoči oddal po 20 strelov. Zavzetje Berdicevja pomeni največjo zmago in je bilo o njej 40 minut popolno izdano posebno poročilo. V Berdicevu se stekajo železnični iz Odese in Žitomira ter šest velikih cest, katerih se poslužujejo Nemci v Dnjeprovem tokenu.

Včerajšnje poročilo ne omaja posebnega prodiranja od Novograda - Volinskega in od Olevske dolje proti zapadu, toda moskovski listi primašajo poročilo, da se je ruska črta na nekaterih krajih premaknila za nad 93 milj dalje od Radomlja proti zapadu, nemška črta pa je bila prebita na razdaljo več sto kilometrov.

Rdeča armada je tudi zavzela črto ob reki Sluč ter prodrla daleč v Polesje v smeri proti Sarni, kar je posebno utrdilo postojanke okoli Korostenja. Poročila iz Berline priznavajo, da je bila z velikim vdu-

Boji na Krimu so se zopet pričeli

Berlinski in pariški radio poročata, da se so ponovili boji na Krimu, kjer se je na polotoku Kreču zbrala močna ruska armada. Berlinsko poročilo pravi, da se obe armadi poslužujejo artillerije in granat. Poročilo iz Berlina dalje pravi, da so Rusi po močnem artilerijskem ognu pričeli ofenzivo na kratki fronti zapadno od Propoiska, 70 milj severno od Gomela in boji se nadaljujejo.

5. armada zavzela goro

Na fronti v Italiji včeraj ni bilo mnogo izprememb. Nemška deseta armada z desetimi divizijami v bojni črti in tremi divizijami v ozadju se trdovratno boriti, da zadrži zaveznike v njihovem prodiranju proti Rimu.

Jugozapadno od Venafro in severozapadno od San Pietro. Infine pa je peta armada generala Clarka napredovala eno miljo ter zavezla 2300 visokih vrhov v skupini Monte Sammucro. S tem je bila postojanka okoli San Vittore zelo izboljšana. Nemci so z veliko silo držali San Vittore, kakor tudi San Pietro, okolice pa še ne marajo zapnisti.

Na fronti angleške osme armade se bjejo zelo vroči boji okoli nekega 180 čevljev visokega hriba nad Ortono in tri milje od Ortono ter devet milje od Pescare. Dalje v notranjosti so indijske čete zavzele neko goro jugozapadno od Villa Tommso.

Nemški ujetniki pripovedujejo, da nemška inžinirska organizacija Todt gradi močne utrdbe za sedanjino nemško črto. Posebno utrjujejo breg Pescare in hribovje okoli Cassina.

Z novega poveljnika angleške osme armade na mesto generala sira Bernarda Montgomeryja, ki je bil poklican v London, da vodi angleško armado pri vpodu na celino, je bil imenovan general sir Oliver Leese, ki se je pod Montgometryjem posebno odlikoval v bitki pri El Alamein.

VELIKI ZRAČNI NAPADI NA ZAPADU

Ameriške leteče trdnjave in liberatorji so napadle nemške utrdbe od Kiela v severozapadni Nemčiji pa do Bordeauxa, 800 milj dalje proti jugu v Francijo. Ta napad je bil eden največjih.

Leteče trdnjave so med drugimi mestni v Franciji bombardirale tudi Tours in Elberfeld v Nemčiji.

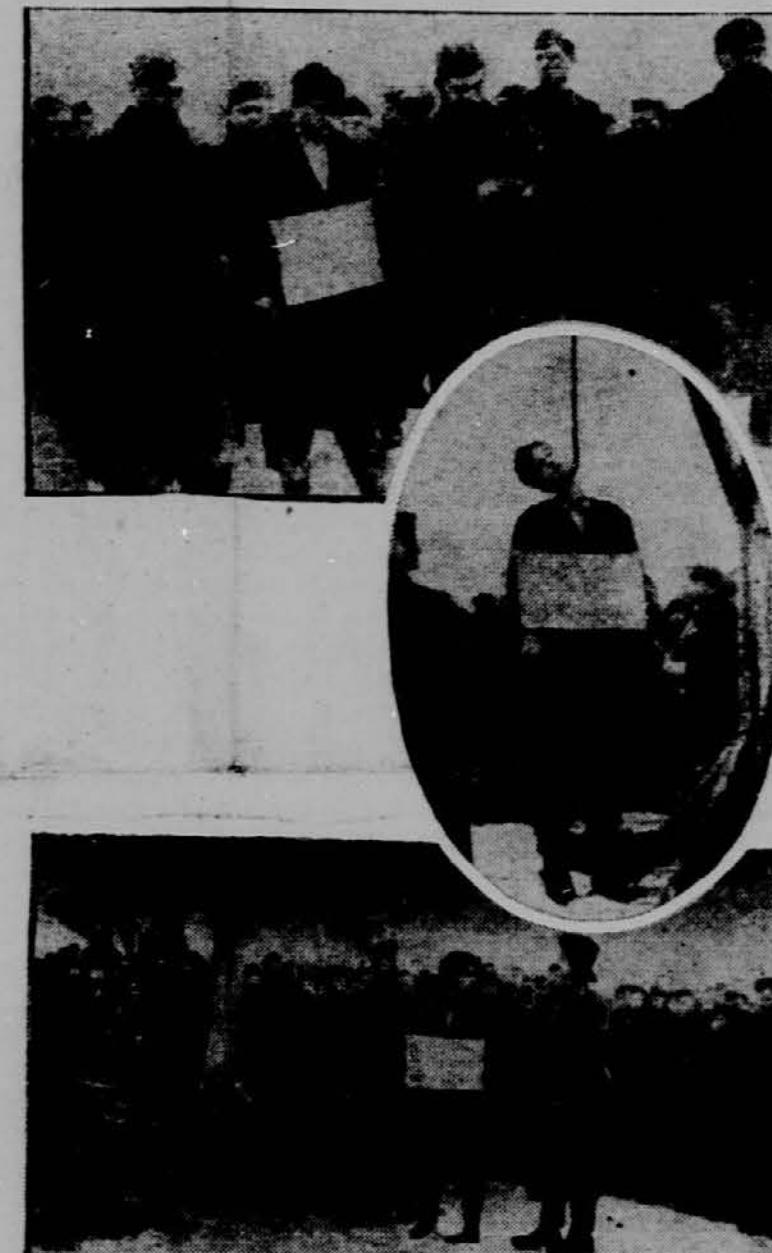
Nemški radio poroča, da so ameriški bombniki poleg Kiela bombardirali tudi Duesseldorf, ki je tretje največje nemško mesto pristanišče, ter več drugih mest.

To neprestano napadanje z

Plenjenje kulturnih Nemcev na Ruskem

Iz Moskve nam poslano poročilo Dimitrija Zinkoviča meče žarko luč na nemški instinkt plenjenja. Predmet njih ropanja je v tem slučaju umetnost. To je seveda v skladu z razvito nemško kulturo, da nemški soldat in oficir plenita kulturo drugim ljudem, ki po njihovi paviljarski nemški pameti niso vredni, ker so manj vredni nego tevtonske "nadčlovek". — Zanimiv opis se glasi:

NEMŠKO ZVERINSTVO V RUSIJI

Gorenje slike, ki so bile najdene pri nekem nemškem ujetniku, kažejo zadnje ure 18 let stare dijakinja Zoje Kosmodejanskaje. Zoja je bila obesena na glavnem trgu v Petriševu, ker ni hotela izdati drugih svojih guerilskih tovarišev. Predno ji je rabelj vrgel zanjko okoli vrata, je zaklicala:

"Tovariši, nadaljujte z bojem!"

Šla nenavadno veliko število ške okupacije izginile. Hodilščev, ki so imeli polne Hitlerjanec, ki so imeli polne roke plena in so naglo odsili. Pobrali so celo okvirje in načinili mičenih. Izginile so tudi dragocene umetnine iz porečkov. Poveljnik tančene divizijske je prišel štirikrat in vsakikrat je odnesel dragocene umetnine.

"29. julija, 1942. — Danes so prisli v muzej Nemci, ki se niso bili deležni plena in so prekinjali one, ki so se obložili z vrednotami pred njimi. Najbolj je bil razljučen baron v. Blumkers, ki se ni mogel dolgo potolažiti vsled tega, ker so njegovi rojaki pred njim pobrali vse, kar je bilo najbljše. Vkljub temu si je izbral 50 slik. — Gestapopec so vzel danes mnogo dragocenih slik iz Krilove galerije."

"30. julija, 1942. — Danes so mi Nemci ukazali, naj grem očividno misleč, da so ga tove figure narejene iz zlata. Končno so si plen razdelili in odšli. In jaz nisem mogla storiti ničesar, da bi ustavila to ropanje."

"28. julija, 1942. — Ko sem prisla zjutraj v muzej, sem na-

Nagrada za novo rusko himno

Kot poroča sovjetska uradna časnikarska agentura Tass, je ruska vlada dvema pesnikoma, ki sta napisala besedilo za novo rusko himno in skladatelju podelila nagrado 200,000 rublov, okoli \$37,740.

Skladatelj A. V. Aleksander, je dobil 100,000 rublov, pesnika S. Mihalkov in E. Registan pa vsak po 50,000 rublov.

Nemci molzejo Evropo

London. — Minister za vojno ekonomijo je povedal pred kratkim v zbornici, da Nemčija izvleče iz zasedenih dežel in ozemelj vsako leto okrog — \$5,850,000,000 "odsodnine". Zasedene dežele morajo Nemcem plačevati, ker so jim ugrabili zemljo, katero pravijo, da morajo sedaj stražiti s svojim vojaštvo. Nemci razpišejo davke za vzdrževanje "okupacijskih sil," poleg tega pa še izropajo kar morejo,

RUSI ZMAGUJEJO . . .

POLJSKA GOSPODA ŽALUJE

Washington, 4. jan. — Poljska zamejna vlada se je zatekla k Ameriki za diplomatsko pomoč, ki pravi, da jo potrebuje spriči ruskih zmag, katere bodo kmalu zagotovile evropskim narodom osvobojenje izpod tiranske pete Hitlerizma.

Ko so prisle iz Moskve vesti, da je rdeča armada udarila čez staro poljsko mejo, je poljski poslanik v Washingtonu, Jan Ciechanowski, hitel k državnemu tajniku Hullu, s katerim je imel konferenco, ki je trajala kakih dvajset minut. O poteku konference ni hotel govoriti ampak je rekel le, da je bila zadovoljiva.

Iz drugih virov je pa bilo nagnjeno, da je poslanik Ciechanowski iskal pri Hullu protekcie za Poljsko, kateri naj bi Amerika pomagala, da dobi po vojni nazaj svoje stare meje in svobodo.

Poslaniku je Hull najbrž predvsem položil na srce dejstvo, da je v tem trenotku zelo važno, da poljsko prebivalstvo ne okrene kaj nespametnega v krajih, kamor je prišla in še

pride ruska vojna sila.

Amerika in Anglija sta izrazili bojazen, da se bodo morali Poljaki postavili sovjetskim četam po robu z orojenjem v roki, ker po imenu zamejne poljske gospode, se Poljaki v vzhodnem delu stare Poljske bolj boje Rusov, kot pa Nemcev, to pa morda zato, ker hoče Rusi, da ostanejo kraji, ki so jih osvobodili v letu 1939, pod rusko vlado. Ti kraji, pravijo Rusi, so pretežno russki in oni ne namernavajo voditi s Poljsko nobenih razgovorov glede teh predelij.

Rusi tudi izjavljajo, da so Poljaki tako slabo upravljali tista ruska ozemlja, da je bila revčina tamkaj strahotna.

Rusi priznavajo moje sporedno od toku reke Bug.

Predsednik ubično poljske vlade, Stanislav Mikolajczyk in vuanji minister Tadej Roman bosta prišla v Zdr. državo na posvetovanja glede rusko-poljskega vprašanja. Pred odhodom iz Londona se boda morda sestala z Edwardom Benešem, češkim premierjem v zamejstvu, kateri se je pred kratkim vrnil iz Moskve, kjer je podpisal pakt med Rusijo in Češko.

Ponižanje Anglie

Glasgow. — Kanadski Press navaja, da se je izrazil Rt. Rev. John Baillie, vodja skotske cerkve, da je Bog ponižal Anglijo in jo udaril z dolgo vojno, ker jo hoče privesti do spoznanja, da je hodila po krvnih potih.

Ne pozabite krvavečega naroda v domovini! — Pošljite Vaš dar še danes Slovenskemu Pomožnemu Odborni-

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenia Publishing Company. (A Corporation) Frank Baker, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Secy. Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturday, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRAZENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.—; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

Telephone: Chelsea 2-1243

NEMČIJA SE NE BO ZRUŠILA

Četudi so Združeni narodi v enem letu osvobodili eno petino ozemlja, kolikor ga je imela Nemčija zasedenega v januarju leta in eno dvajsetino ozemlja, ki ga je držala Japonska, vendar more biti dosežena zmaga samo s srditimi bojevanji.

Urad za vojne informacije pravi, da zavezniški vojski strokovnjaki so prepričani, da ni izgleda, da bi se zrušila nemška domača fronta, temveč, da jo more samo vojska spraviti na kolena. Treba bo še mnogo hudih bojev, predno bodo nemški generali izprevideli, da je za Nemčijo najboljše, da se njena armada brezpogojno podla-

Urad za vojne informacije tudi zavrača domnevjanja, da se bo podala Japonska, ko bo enkrat Nemčija poražena. Japonci so zagrizeni narodnjaki in trdovratni vojaki, ki rajše umrjo kot bi se podali, zato so ljudi boji neizgibni. Japonska oborožena sila je raztresena čez obširni Pacifik po neštevilnih otokih in vzel bo še mnogo časa, predno bodo mogli zaveznički pregnati Japonce z vseh otokov in slednje vdariti na prave japonske otroke.

Kot pravi urad za vojne informacije, sta v januarju lanskoga leta Nemčija in Italija držali 2.024.166 kvadratnih milj ozemlja v Evropi in 40.100 kvadratnih milj v Afriki.

"Od tedaj pa smo," pravi informacijski urad, "osvobodili celo ozemlje v Afriki, okoli 37.600 kvadratnih milj v južni Evropi (Sicilija, Sardinija, Korzika in južna Italija) in okoli 315.000 kvadratnih milj v Rusiji. Z drugimi besedami: od 2.604.166 kvadratnih milj, ki jih je osišče imelo v Afriki in Evropi, smo osvobodili 390.000 kvadratnih milj, ali eno petino zasedjenega ozemlja. V osvobojenem ozemljiju je tudi vključenih 315.000 kvadratnih milj v zemlji, ki so jo osvobodili Rusi. Vsega skupaj drži Nemčija 1.670.000 kvadratnih milj, vključno pravo Nemčijo in zaveznički bodo zasedli tudi celo Nemčijo in tudi Berlin, da bo sovražnik prisiljen na kolena."

Dalje pravi informacijski urad, da je pot do zmage na Pacifiku še mnogo daljša, kot pa v Evropi.

"V času, ko so Japoneci dokončali svoje osvajanje — to je, ko so zaveznički preprečili, da si ni še več osvojila — je ozemlje Japonske merilo približno 3.000.000 kvadratnih milj, ali skoro dvakrat toliko, kot ga je imela Nemčija ob času svoje največje osvojitve," pravi informacijski urad. "Od tedaj smo Japonski iztrgalj iz rok 160.150 kvadratnih milj, ali eno petino. Poleg tega smo tudi očistili obsežne morske predele ter s tem skrajšali zalagalno črto."

Vojni urad pravi, da je nemška armada še vedno silno mečna in njena morala je zelo visoka. Tudi nemška vojna produkcija je še vedno na zelo visoki stopnji, navzite bombardiranju in nobenih znakov ni, da se domača fronta krha.

Vojni urad pravi, da ima Japonska 60 divizij in jih jih mora dodati še dvajset. Japonska ima še vedno 2.000.000 moških, ki še niso bili poklicani pod zastave in se dodatnih 1.500.000 v starosti 17 do 20 let.

Navzite neprestanemu bombardiranju Berlina in drugih mest in navzite naglemu ruskemu prodiranju se nemško časopisje in radio zadržita skrajno in mirno in trezno. Nacistički voditelji stavlajo narodu pred oči vse velike boje ter mu saj delno niti ne prikrivajo porazov, toda zatejujejo, da se mora Nemčija še dalje boriti do kritičnega konca, češ, če ne bo zmagala, bo uničena, narod pa bo z padel sužnosti. Vsi taki opomini vzdržujejo moralno med narodom in zato ni pričakovati, da bi moralna nemškega naroda padla in bi s tem padec Nemčija prišel od znotraj. Temveč Nemčija bo moralna biti poražena na bojišču in prisiljena k brezpogojni predaji. Tedaj šele bo konec vojne z Nemčijo.

Ko kupujete Vojne Hranilne Bonde si prihranjate denar — ga NE darujete!

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebštine. Da si rojaki zasigurajo redno določanje lista, lahko gredo upravnosti na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŽE DANES?

BURMANSKA CESTA

Decembra leta 1937 so zasedli Japoneci takratno kitajsko prestolnico Nanking. Marshal Chiang Kai-shek se je moral umakniti v Čungking na jugozahodnem delu Kitajske. Jugozahodne kitajске provincije so vse tega oživele in se začele vidno razvijati. Chiang Kai-shek pa je bil oropan mortski poti. Anglsko in ameriško blago je moralo odsljek prihajati po mnogo dražjih suhozemskih potih. V tistem času so vrgli Anglezi na Kitasko 450 milijonov funtov Sterlingov, Amerikanci pa 400 milijonov dolarjev. Če bi ne mogli Chiang Kai-sheka več v vojaškem pogledu podpirati in bi on propadel, bi bile te velike količine izgubljene, ker Japoneci bi dvojnega ne bi hoteli vrnili tistih dolgov, ki se jih naredili Kitajci, da so se lahko vojskovali proti Japonecem. Kar so požljili Chiang Kai-shek Sovjeti, z ozirom na velike potrebe kitajske vojske, sploh ni omenjbe vredno.

Nastala je torej potreba, najti možnost, kako Kitajce podpreti vse dotlej, da bi Kai-shek znagal ali da bi se Japoneci utrudili in izčrpali. Padel je sklep: Anglezi in Amerikanci bodo zgradili cesto od Burme do Čungkinga, da bodo lahko po tej cesti dovažali orez. Težnici so kmalu sledila železniška zveza med Lašem in kitajsko prestolnico Čungkingom. Od takrat vozijo angleški in kitajski vlaki obteženi s tovonom za maršala Chiang Kai-sheka.

Burma je člen angleškega imperija. Meri 262 tisoč kvadratnih milj ter ima 15 milijonov prebivalcev. Prej je pripadala Indiji, pred desetimi leti pa so jo izločili in jo povzdignili v samostojno članico anglešega imperija. Burmanev je 9 milijonov. Pripada jo indijsko-mongolski rasi, njihova govorica pa spada v kitajsko-tibetansko jezikovno skupino. V Burnai je še 1.400.000 Karneev in 1.000.000 Šanov. Oboji pripadajo dvehnajstnemu ločenemu narodnemu stolu. Poleg tega je v Burni raztresenih še okrog 1 milijon Indijcev, 8.000 kvadratnih milj se sploh ni raziskanih.

Burma ima še neko posebost. Ima namreč dve prestolnici: letno in zimsko. Prva je Rangoon, druga Maimio. Burmanska zakonodajna oblast je senat s 36 članimi, 18 članov imenuje angleški guverner, drugih 18 pa voli predstavnitska zbirnica, ki ima 132 članov. Tudi ženske so lahko izvoljene. V tej deželi se nahajajo razširjeni gozdovi in pragozi, proizvajajo pa mnogo olja, cinc in kovin sploh. Drago kamnje v Burni ni redka prikazan.

Pristanišče Rangoon leži v Martabanskem zalivu. Od glavnega mesta je speljana železniška linija, ki ima 132 članov. Tudi ženske so lahko izvoljene. V tej deželi se nahajajo razširjeni gozdovi in pragozi, proizvajajo pa mnogo olja, cinc in kovin sploh. Drago kamnje v Burni ni redka prikazan.

Sedaj je to veleva na cesta v japonskih rokah.

AMER. PODMORNICA IZGUBLJENA

Mornariški urad je včeraj naznanil, da pogresajo podmornica Pompano, ki je bila strah Japonske, kajti napadala je pred nosom japonskih otokov.

Podmornica Pompano je bila starata sedem let, je imela posadko 75 mož in ji je poveljeval comdr. Willis M. Thomas iz Vallejo, Cal. Zato se je najbrže potopila eela posadka.

To je sedaj že 17. ameriška podmornica, ki je bila potopljena v sedanji vojni in 130. bojni ladji potopljena tekmo vojne.

Podmornica Pompano je bila starata leta blizu japonskega obrežja potopljena v japonski rušilec, nekaj trgovskih ladij in neko patrolno ladjo.

"Domacini so večinoma katoličani," je pripovedoval Maida dalje, "in ne radi poslušajo pripovedovati zgodbe iz sv. pisma. Kralj mi je dal velik križ, ki sem ga obesil nad vratom svojega šotorja. Jaz sem spadal na kraljevi postelji, kralj pa na plasti na tleh. Kar sem si poželel, sem dobil samo da sem vprašal. Dali so mi konja z dvema sedloma. Dal sem ga drugim marinom, ki so ga jahali okoli. Pil sem domače vino in kokosa — ni ne dobro, ne slabo. In naučil sem jih, da so me pozdravljali: 'Dobro jutro, stotnik!'"

Vojaki in častniki Maidovega polka pravijo, da je Maida zivel bolj raskošno kot pa kdor koli od regimentov, v kocji iz trave, ki so mu jo zgradili domaćini in okoli nje stoje klopi. Polineziani so mu prinašali košare sadja, ki ga je razdeljeval med svoje tovarise. Vsled Maidovega vpliva je vsak marin imel dostop v družbo domačinov.

Maida se je odločil, da se po končani vojni vrne na Tiday otok in je prepričan, da bo postal kralj.

Tiskovine za davke

V pondeljek je pričel zvezni davčni urad razpoložiti listine, katere bo moral vsakdo izpolniti in v njih navesti, koliko zasluži na leto in koliko davkov mora odražati.

Ta listina človeka popolnoma znača, čim bolj jo pregleduje in prebira.

Tiskovina za lansko leto ni bila niti pred sedanjem. Lansko si že kako razumeš, če ti je kdo pomagal, pri letošnji pa morda tudi pomagačen še kdo pomaga.

Navodil v tiskovini sploh ni mogoče razumeti. Ako bi bila izpuščena vsa navodila, bi človek še kako mogel dognati, kaj vlada ob njega zahteva. Ko pa pričneš brati in beres dalje, se ti mora pamet zanesati.

Toda danes je že skoro vse značeno na svetu, samo poslu-

RAZGLEDNIK

Ameriški vojak — kralj

Ameriški vojak Pvt. Michael Maida, ki služi pri marinah, bo najbrže postal kralj otoka Tidaya na osrednjem Pacifiku kot naslednik sedanjega kralja Maida, ki je v svojem rojstnem mestu Syracuse, N. Y., izbral pri godbi trbentov, se je izkral pri rtu Gloucester ter s svojimi tovariši korakal daleč po otoku. Maida, ki je star 23 let, si je z blufom pridobil naklonjenost prebivalcev Tidaya in njihovega kralja. V kratkem času se je priučil tamšnjemu jeziku in se je kralj tako prikupek, da je Maida spadal v kraljevi postelji, kralj pa si je postdal kar na tleh.

"Vzelo mi je en mesec, da sem se naučil polinezkega jezika," pripoveduje Maida. "Povedal sem jim, da sem napol Polinezijce, sin njihovega višega kralja, ki je umrl." In domaćini so mu verjeli, ker je Maida italijanskega pokoljenja in zelo temne polte.

"Domacini so večinoma katoličani," je pripovedoval Maida dalje, "in ne radi poslušajo pripovedovati zgodbe iz sv. pisma. Kralj mi je dal velik križ, ki sem ga obesil nad vratom svojega šotorja. Jaz sem spadal na kraljevi postelji, kralj pa na plasti na tleh. Kar sem si poželel, sem dobil samo da sem vprašal. Dali so mi konja z dvema sedloma. Dal sem ga drugim marinom, ki so ga jahali okoli. Pil sem domače vino in kokosa — ni ne dobro, ne slabo. In naučil sem jih, da so me pozdravljali: 'Dobro jutro, stotnik!'"

"Ali bodo zanj prevzeli vso skrb generali, ali pa bo izvršil samomor?" je rekel Masaryk. — I. H.

saje včerajšnje nemško poročilo: "Naša vzhodna fronta od Vitenske do Črnega morja se pomika proti zapadu."

Hitler ne bo čakal obsodbe

Cehoslovaški vzhodni minister Jan Masaryk, ki se nahaja v Washingtonu, je rekel, da Hitler ne bo živel dovolj dolgo, da bi prišel pred zavezniško sodiščo, da bi se zavgorjal za svoje zločine.

"Ali bodo zanj prevzeli vso skrb generali, ali pa bo izvršil samomor?" je rekel Masaryk. — I. H.

Danski pastor vstrejen

V gozdu obliž Siligeborga na Jutlandiji je bilo najdeno truplo danskega pastora — Kaj Munke, preluknjeno s kroglastimi.

Kaj Munke je bil največji sovražnik nacijskej, med Danci pa najbolj priljubljen pastor. Munke je bil ugrabljen iz svoje hiše v Kodanju in odveljan v gozd, kjer je bil ustreljen.

Note
KLAVIR
ali
za

PIANO HARMONIKO

35 centov komad —

3 za \$1.—

* Breezes of Spring
Time of Blossom (Cvetni čas)

* Po Jezeru
Kolo

* Tam na vrtni gredi
Maribor Waltz

* Sparaj Milka Moja
Orpheus Waltz

* Dekle na vrhu
Oj, Marička, neglja

* Barček
Mladi kapetan

* Gremo na Stajersko
Stajerski

* Happy Polka
Če na tujem

* Slovenian Dances
Vanda Polka

* Zidana mreža
Veseli brateci

* Ohio Valley
Sylvia Polka

* Zvezdi se ne neka
Ko ptiččici ta malta

* Podi s menom
Del s planine

* Kadar boš ti vendar ne

ZVEZEK 10 SLOVENSKIH PESMI za piano-harmoniko za \$1.

Po 25c komad

Moje dekle je še mlada
Barbara polka

Naročite pri:
Knijgarni
Slovenic Publishing Co.
216 W. 18th Street
New York 11, N. Y.

Rojake prosimo, ko poslajo za

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

92

"Ušel je, snetjavec!" je imomljil Radovan poten in truden. Iztok je odpadal po cesti pet vojakov, da so šli tovornikom naproti. Sam pa je iskal prostora za prenočevanje. Gost hrastov gozdči blizu ceste ga je mikal. Krenili so proti njemu. Zdelanim konjem so pustili povodec na vratovih. Nič niso govorili; trud in spanec sta jih znagovala. Le Radovan je polglasno peval in zibal z glavo. Stiri čutani si je bil obesil ob sedlo, ko so šli iz trdnjave. Sedaj so bingljale prazne ob konju in zato je godese prepeval in pozabljal da je truden.

"Tukaj," je izpregevoril Iztok. "Trava v senci ni požgana od sonca; lahko se napasejo vsi konji. Drv nam da gozu, da si privočimo vola."

Vojaki so sneli noge iz stremnov, nekaj jih je že poskakalo na tla.

V tem trenku pa zahrešči Radovan s tako strašnim glasom da je vztreptal možeg po kosteh.

"Uđri, Iztok, uđri Tunjuša!"

Izza hrastja je zavci rdeči plasci.

Radovan se je zvrnil kakor mleč vinca s konja v travo. Iztokovi roki je blisni meč, nožnica vojako so zarožljale.

Tunjušev konj je obstal kakor vkopan. Iztokov se je vzpel in zacepal.

Srečalo se je dvoje strašnih pogledov iz oči dveh junakov.

"Umri!" je kriknil Iztok in pognal konja proti Hunu. Toda Tunjušev konj je odskočil kakor mačka, zamah je žvižgnil po zraku; preden se je okrenil Iztokov zadrevljni konj, je sedel Tunjuš navzrit v sedlu in bežal kričeč:

"Lok, lok, lok!"

Iz gošča so pomolili že širje konj: glave in sami od sebe zdržali za Tunjušem. Jezdeci so se vsi v dnu na sedilih izprevrgli, napeli loke in prožili v obraz pregnanjajočim Slovensom zastrupljene strelce. Iztok je neglo uvidel, da je pogon brezuspešen. Nizki in trudni konji bi nikdar ne dosegli Hunov. Slovence pa lahko vanti strelcev in za najmanjšo prasko — neizogibna smrt. Pridržal je konja in z majhnim ščitkom na komolen prestregel strelcev, dokler so ga dosegale.

"Ne prenočimo tuhaj!" je veldl, ko se je vrnil do gozdiča.

"Tudi tebi je ušel," se je oglasil Radovan.

"Čemu si zakričal moje ime? Sedil bi bil, da smo Bizantinci in brez strahu bi mi bil prešel pod meč. Naprej vsi, proti tovorom!"

Vso noč je gnal Iztok po cesti. Dovolil je samo kratek odmor, da so napasli in napojili konje. Vedeli je dobro, če je bližu kje Hunov tabor, se vrne Tunjuš z vso konjicijo in jih potrebuje. Zato je hotel priti do Donave brez počinka še ponoči, dasi so konji poklekali od truda. Če bi se vrnil Hun, bi slišal peketanje konj, v tem bi videl dolgo vrsto na cesti, čul rožljanje natovorjenega orozja — in to ga premoti, da si ne bo upal udariti nanj, ki niso sodili, da je toliko vojakov, kolikor konj.

Ob svitu se je zameglilo pred njimi.

"Donava," je zamurjal Radovan.

"Je li še most preko vode?"

"Na ga! Pač pa so široki plavi in nekaj čolnov, s katrimi se prevažajo Huni!"

"Torej na plave!"

"Konji poklekuj, jo!"

"Naprej! Kdo omaga, oblez!"

Padlo je deset konj, preden so prišli do reke. Zajezdili so na plave, zasedli kolne in odrinili z urodnimi vesli v ko. Niso še dosegli levega brega, ko so se pojavili v stepi črme, nemirne točke.

"Huni, Huni!" je slo od ust do ust.

Sloveni so se naslonili z vso silo v vodo. Gnali so brodove, da so se šibili dolgi drogov v mišičavih rokah.

Pritisnili so v visoko trsje, prav ko so Huni obstali na desnem istrigu.

Iztok je z mračnim čelom motril Tunjušovo krde. Vendar je, da so Huni tako drzni in konji takoj izborni, da bi utrgnili preplavati reko. In ni ga varala slutnja. Kakih pet najst hunkih jezdecev je zatulilo čudno zategel krik konjem v ulje; v trenotku juri je eksplopla reka z belimi penačnimi boke in zagrinila hrte.

"Strelce!" je kriknil Iztok in skočil h konjem, ki so bili oprtani z loki in puščicami. Pograbil je največji lok in si vrgel težak tul na hrbot.

"Konje na suho!" je veleval kratko.

Zapodili so jih kar v vodo, da so štropotajoč in prihajoč tri bičje ter plezali na breg. Ranjenici z obvezanimi rokami so jih gnali od reke glasno kričeč in udarjajoč z bičem po trudnih živalih.

V tem se je najdržnejši Hun toliko približal, da je Iztok namenil puščice. Živigil je zrak, jezdec je zakrilil z rokami in izginil v valovih.

Tedaj je zafrfotal rdeč plasc v žarkih jutnjega sonca. Na bregu stojeci Huni so kričali, obrnili konje in izginili v travi. Tudi ploveci v velikem so okrenili in se vrnili na breg.

"Hahah!" se je krahotal Radovan, ki je prilezel iz kupa suhega blata, kamor je bil počenil v veliki grozi.

"Kaj bežate, pesjani? Pridite, sedaj je ura, da se posmerimo!"

Tehtji dan po prehodu čez Donavo so že zborovali v gradenj vse veljaki, kar jih ni odšlo na bratovsko vojsko, in z vzhlikli pritrjevali načrtom Iztokovim.

Radovan je tudi zboroval, toda ne pri možeh, ampak pri dekletih. Pripravovalo jih je toliko grozote o Bizanou in potovanju, lagal tako prepričevalno o nedosežnih svojih slavnih čintih, da so kar male od strahu in občudovanja. Govoril jim je čudeza o Iztokovi nevesti Ireni in tudi, da tisti dan, ko pripelje vrli Svarunovič to boginjo lepote v gradenje, čisto gotovo mirkne sonce od začudenja, vsa dekleta se bodo odstran poskrile v najtemnejše kote fu sedem noči brez nehanja plakale v bledi zavisti.

(Nadaljevanje prihodnjih)

KODANJ — MESTO SPODOBNEGA VESELJA

Glavno mesto Danske Kodanj je eno onih mest, ki jih ne moremo primerjati z nobenim drugim mestom na svetu. To mesto ima svoj poseben pečat. Kdor je bil kdaj v Kodanju, ga gotovo ne bo zamenjal z nobeno drugo skandinavsko prestolnico. Vedno kadarno obujal spomine, bo mislil na to, da je Kodanj mesto, kjer r bi lahko človeka na vsem koraku povožil kolesar, če bi ne vozil tako spretno, kjer hodijo po ulicah nasmejani ljudje, kjer je trgovina začetek in konec vsega. Zelo dobro je v Kodanju je. Ljudje so tam izredno prijazni in posrežljivi. Prometna disciplina je naravnost vzorna. To pa ni posebnost Kodanja, temveč odlika vseh skandinavskih mest.

Kodanj je nastal sred dolgih bojev danskih pomorskih vojakov s slovenskimi plemeni. Skof Absalon, eden najstavnejših skandinavskih vojvodenkov je zgradil tu leta 1167 grad, ki naj bi bil obrambno središče proti sovražniku in s tem je bil položen temelj poznejezga Kopenhavna, mesta trgovcev, ki je postal 300 let pozneje sedež danskih kraljev.

Mlada žena je sedela samna ob odprttem oknu svoje podeželske hiše na mestnem robu in čakala, da se ji vrne mož. Nadnado se je priplazil skozi okno vlonjilec, ki je mislil, da je hiša zapuščena, kajti Virginia je sedela v temi. Hitro je začrnilo okno in naprيل na prestrašeno žensko samokres z besedami: "Vem, da moža ni doma in da vaša služkinja že spi. Ne upirajte se in mi takoj izročite ključe od blagajne in skrinjice z dragocenostmi!"

Treščo se po vsem telesu, začela mladja žena ubogala. Maledkom, ko se je gangster bavil z Magajno, se je oglasil telefon. "To bo moj mož," je zajecela la lepa Virginia. Razbojnik se ni dal vznemiriti. "Stopite tja in govorite z vašim možem. Delajte se, kadar da se ni nič zgodilo. Če izdaste mojo navzočnost, bo to vaša zadnja beseda."

Stormova je moral zbrati vso mož, da je govorila s svojim možem. Samokres v razbojniki roki ji je bil zadostno svarilo, da je o dogodku v hiši molčala. Samo takoj mimoget je vpletla v pogovor nekotorkrat vprašanje: "Ali si se vedno ljubosum?" — Ne, ne smes biti ljubosumen."

"Končal sem," je dejal vlonjilec ko se je pogovor zaključil. "Ali vas smem se takoj prisjeti?" je rekla Stormova. "Moj mož je strašno ljubosumen. Izgubo denarja in lišpa bo rad utrpel, samo če ne bo zasumljal da sem bila v to stvar na kakšen način zapletena. Prisjetite me vsaj h kakšnemu stolu, kajti potem se mi bom bolje opravila. Drugače bi moj mož utegnil dvomiti, da je bil kakšen vlonjilec tu." Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razbojnikovi. Ta se je zrušil na tla. Ko je vstopila policija, se že vedno ni zavedel. Slabotna ženska je bila prisilno ukancila enega najnevarnejših vlonjilcev v New Jersey. Ta priselnost in pogrom sta ji prinesli javno pojavljanje, ki ji je izreklo governer.

"Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razbojnikovi. Ta se je zrušil na tla. Ko je vstopila policija, se že vedno ni zavedel. Slabotna ženska je bila prisilno ukancila enega najnevarnejših vlonjilcev v New Jersey. Ta priselnost in pogrom sta ji prinesli javno pojavljanje, ki ji je izreklo governer.

"Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razbojnikovi. Ta se je zrušil na tla. Ko je vstopila policija, se že vedno ni zavedel. Slabotna ženska je bila prisilno ukancila enega najnevarnejših vlonjilcev v New Jersey. Ta priselnost in pogrom sta ji prinesli javno pojavljanje, ki ji je izreklo governer.

"Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razbojnikovi. Ta se je zrušil na tla. Ko je vstopila policija, se že vedno ni zavedel. Slabotna ženska je bila prisilno ukancila enega najnevarnejših vlonjilcev v New Jersey. Ta priselnost in pogrom sta ji prinesli javno pojavljanje, ki ji je izreklo governer.

"Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razbojnikovi. Ta se je zrušil na tla. Ko je vstopila policija, se že vedno ni zavedel. Slabotna ženska je bila prisilno ukancila enega najnevarnejših vlonjilcev v New Jersey. Ta priselnost in pogrom sta ji prinesli javno pojavljanje, ki ji je izreklo governer.

"Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razbojnikovi. Ta se je zrušil na tla. Ko je vstopila policija, se že vedno ni zavedel. Slabotna ženska je bila prisilno ukancila enega najnevarnejših vlonjilcev v New Jersey. Ta priselnost in pogrom sta ji prinesli javno pojavljanje, ki ji je izreklo governer.

"Bandit je okleval:

"Nimam vrvsi s seboj," je dejal. — "Potem odtrgite vrteco pri okenski in začrnilo."

"Preprosila vam, kako je malenkost," je rekel.

"Lepov si ni mogel misliti zakaj bi lepi,

mledi ženi ne ustregel. Obrnil se je k oknu in prikel za vrveno zastoro.

Pri tem je Virginiji kazal hrte. V tem trenutku pa je mlada žena bliskovito in z vso silo treščila s kamenitim poprsjem, ki je stalo pri oknu po glavi razboj